

A Könyvtárostánárok Egyesületének hozzászólása a Köznevelés-fejlesztési stratégiáról szóló előterjesztésről¹

Egyesületünk elnöksége két szempontból tekintette át a készülő stratégia szövegét:

- hogyan járul hozzá a tanulók támogatásához az információs műveltség fejlesztése, a magas színvonalú iskolai könyvtári szolgáltatások egyenlő esélyű elérése területén,
- mennyiben segíti a pedagógusok támogatását a pedagógiai információval való ellátás és a könyvtárakhoz is kapcsolódó módszertani kultúra fejlesztése területén.

Kiemeljük, hogy nagy segítséget jelentett a részletes és szakmailag megalapozott helyzetértékelés.

SWOT elemzés (51. p.)

Az elemzés az iskolai könyvtárakat az erősségek között sorolja fel. Egy jól működő iskolai könyvtár valóban nagy erőssége intézményének. Viszont ezzel kapcsolatban *veszélyforrást* is javaslunk felvenni az elemzésbe: könyvtár nélkül működő iskolák (kb. 30-40%)², nem fejlesztett könyvtárak (jelenleg az iskolai könyvtár nem szerepel a KILK alapító okiratában, mint ellátandó feladat!), a könyvtárostánárok lefokozása (esetenként pedagógus státusz jogtalan megvonása), pedagógus végzettség nélküli könyvtáros ill. könyvtárostechikus és/vagy asszisztens alkalmazása, a könyvtári szolgáltatások kiszervezése, az „eltankönyvesedő” könyvtári állományok miatt.

Fontos cél továbbá a köznevelési és kulturális terület közösen kidolgozott együttműködésének erősítése.” (55. p.) Ezen a valóban égetően fontos célkitűzésen belül úgy kell kialakítani az együttműködési feltételeket, a költségvetési és pályázati forrásokat, hogy a közkönyvtárak és az iskolai könyvtárak valóban együttműködő partnerként tevékenykedjenek a köznevelés céljaiért.

Beavatkozások

Tényeken alapuló szakpolitika és gyakorlat révén fenntartható, szakmailag hatékony köznevelés és ágazatirányítás fejlesztése (61. p.)

- A KIR fejlesztése során az iskolai könyvtárakról gyűjtött adatok újragondolása szükséges, mert
 - nem minden adat hasznosítható jól, vagy nem a valós helyzetet mutatja(pl. a statisztika nem ismer csökkenést, csak gyarapodást)
 - kevés ponton mérhető össze más könyvtártípusokkal
 - még néhány alapvető adat szükséges lenne az iskolai könyvtárakkal kapcsolatos felelős ágazati döntések meghozásához

A **pedagógiai szakmai szolgáltatások** és a pedagógiai szakszolgálatok által nyújtott szolgáltatások egységesítése, színvonalának emelése

Pedagógiai szakmai szolgáltatások (69. p.)

- Szükséges a *pedagógiai könyvtárak* megerősítése (leépítésük megállítása, a folyamat visszafordítása), a pedagógiai információs rendszer fejlesztése. Ennek két fő oka:

¹ Előterjesztés a Kormány részére a Köznevelés-fejlesztési stratégiáról, Bp., EMMI, 2013. dec. 7., URL:

<http://www.kormany.hu/download/d/72/21000/k%C3%B6znevel%C3%A9s%20fej%20strat.pdf#!DocumentBro>
wse Utolsó letöltés: 2014.01.01.

² Az iskolai könyvtárak működési feltételei In: Www.ktep.hu, Bp., KTE, 2011.12.14., URL:
<http://www.ktep.hu/feltetelek> Utolsó letöltés: 2014.01.02.

- a pedagógiai szakmai szolgáltató intézmények, a szaktanácsadók munkájához szükséges információforrások, információk, információs eszközök biztosítása szükséges a magas színvonal biztosításához
- biztosítani kell minden pedagógus számára a napi munkához, a továbbtanuláshoz, az önképzéshez szükséges információforrásokat, könyvtári szolgáltatásokat. Ezt leghatékonyabban az országos pedagógiai könyvtár – megyei pedagógiai könyvtárak – iskolai könyvtárak rendszerében biztosítható.
- Már most figyelmükbe ajánlunk egy évek óta problémát okozó *továbbképzési hiányterületet* (70. p.): forrásalapú tanulás, információ- és forráshasználat, A pedagógus ezen a területen való jártassága szükséges az egész életen át tartó tanulásra való felkészítéshez, az információs műveltség fejlesztéséhez az informatika műveltségterület/tantárgy tartalmainak megvalósításához
- Kiemelten fontosnak tartjuk a szaktanácsadói rendszer újraépítését és megfelelő működtetését, valamint a pedagógus értékeléshez is kapcsolódó szakfelületei rendszer iskolai könyvtári területre való elmélyült, szakmai szempontok szerinti kidolgozását és minél szélesebb körű alkalmazását.

A **tanulói ismeretek** és attitűdök szintjének emelése, fejlesztése (71-74. p.)

- Előremutató, hogy a stratégia konkrét célként tűzte ki a tanulók *információkezeléssel kapcsolatos készségeinek* (74. p.), vagyis információs műveltségének fejlesztését.
- Ehhez valóban szükséges az *iskolai könyvtárak* tereinek, szolgáltatásainak, eszközeinek megújítása.
 - A módszertani változatosságot, a differenciálást, a tehetséggondozást, az egész életen át tartó tanulást a valódi információs központként, tanulási forrásközpontként működő iskolai könyvtárak tudják támogatni. Ezekben szakképzett, főállású könyvtárostanár az informatika- és a médiatanárral együttműködésben hosszú nyitva tartás mellett biztosítja a tanuláshoz, tanításhoz, kulturálódáshoz szükséges információkat, dokumentumokat, technikai eszközöket egy olyan térben, mely önálló, csoportos és osztálymunkára egyaránt alkalmas.
 - Vagyis az *informatikai fejlesztések* során figyelemmel kell kísérni, hogy azok támogatják-e a fenti koncepciónak megfelelő iskolai könyvtárfejlesztést. Ez lehet az egyik biztosítéka annak, hogy
 - a tanulók tanórán kívül is alkotóan, pedagógusi támogatás mellett, tartalmat is biztosító környezetben dolgozhassanak.
 - a kereszttantervi célkitűzések, az információs műveltség, a szövegértés, a digitális kompetencia, a könyvtárhasználati tudás fejlesztése megvalósulhasson.
- A fentiek mellett viszont elengedhetetlen a könyvtári (dokumentum)*állomány* fejlesztése is, a gyűjtemények megóvása az „eltankönyvesedéstől”. Az iskolai könyvtári szakfelületei vizsgálatok³ arra hívják fel a figyelmet, hogy az iskolai könyvtárak jelentős részében nincsen tankönyvön túli gyarapodás.
- Javasolt terület az országos *kompetenciamérés* kiterjesztésére (72. p.): információs műveltség, információkezelés, könyvtárhasználat

A pedagógusok **módszertani kultúrájának** folyamatos fejlesztése összhangban az új tantervi-tartalmi szabályozókban megjelenő követelményekkel

³ Dömsödy Andrea (összeáll.): Az iskolai könyvtári szakfelületekkel kapcsolatos publikációk, Bibliográfia, Bp., OPKM, 2011, URL: http://www.opkm.hu/?lap=dok/dok&dok_id=127 Utolsó letöltés: 2014.01.02.

- A pedagógusok nemcsak az IKT eszközök használatára nincsenek felkészülve, hanem az informatika műveltségterülethez kapcsolódó másik horizontális fejlesztési részterület, az *információs eszközök* használatában is. (75. p.)
- A *forrásalapú tanulás*/tanítás módszerei olyan módszerek, melyek az információk, információforrások, könyvtárak, informatikai és más eszközök használatára építve segítenek a tananyag elsajátításban. Problémákhoz kapcsolódva igénylik a fokozatosan egyre önállóbb információkeresést és a talált információk feldolgozását. Ezáltal felkészítenek az egész életen át tartó tanulásra, biztosítják az egyéni tanulási utakat, lehetőséget adnak a különböző mélységű feldolgozásra, gyakran igénylik az együttműködést. A forrásalapú tanulás a felnőttek, így a pedagógusok önképzésének alapja is, így a pedagógusok továbbképzését, módszertani kultúrájának megújítását önmagán túl is segítheti.
- Így javasoljuk, hogy a továbbképzések, módszertani segédanyagok ne csak az IKT eszközök használatára, hanem az információs eszközök, információforrások használatának módszertanára, a forrásalapú tanulásra is terjedjenek ki.

A pedagógusok ***folyamatos szakmai fejlődés***ének biztosítása

- A megoldandó problémák közé javasoljuk felvenni: a pedagógusok könyvtári ellátásának újræpítése, fejlesztése. (86. p.) Indokok:
 - Több megyében leépült, leépülõben van, vagy a köznevelési intézményrendszer lemondott a megyei pedagógiai könyvtárról.
 - Még a mai napig sincs az iskolák 30-40%-ában iskolai könyvtár.
 - Sok helyen évek óta nincs fejlesztés az iskolai könyvtárakban, így elavulóban van a kéznél lévõ könnyen elérhetõ, pedagógiai, módszertani szakirodalmi állomány.

Egyesületünk részt vesz az új könyvtári stratégia elõkészítésében, mely során készített részletes munkaanyagunkat ajánljuk a köznevelés-fejlesztési stratégia készítõinek figyelmébe:

Dömsödy Andrea (összeáll.): *Iskolai könyvtári stratégia, 2012*, Munkaanyag, Készült az Országos könyvtárügyi konferencia háttéranyagaként, Bp., KTE, 2012, 19 p.; URL: http://www.ktep.hu/sites/default/files/iskolai_konyvtari_strategia_2012_nyilv_munkaanyag.pdf
Utolsó letöltés: 2014.01.01.

Javasoljuk, hogy a köznevelés-fejlesztési stratégia és a könyvtári stratégia célkitûzéseinek figyelembe vételével szélesebb körben, kormányzati támogatással kerüljön kidolgozásra egy iskolai könyvtári stratégia, mely feltérképezi, hogy a két ágazat stratégiai céljainak megvalósításához az iskolai könyvtárak hogyan tudnak hozzájárulni, és így kijelölni a fejlesztések fõbb irányait.

Reméljük, észrevételeinkkel hozzájárultunk a célok és a megvalósítási javaslatok pontosításához! A felvetett témák részletesebb kifejtésében, a megoldásmódok, stratégia kidolgozásában szakértõink készséggel állnak rendelkezésükre!

Köszönjük, hogy kikérték egyesületünk véleményét!

Hozzászólásunkat az egyesületi tagság és az érdeklõdõk tájékoztatására honlapunkon nyilvánosságra hozzuk.

Budapest, 2014. január 3.

Dömsödy Andrea
alelnök

Szokmári Klára
elnök